

Kinh tế thế giới giai đoạn 2015-2020 và dự báo xu hướng phát triển tới năm 2025¹

NGUYỄN HỒNG THƯ^{*}
NGUYỄN VĂN CHIẾN^{**}

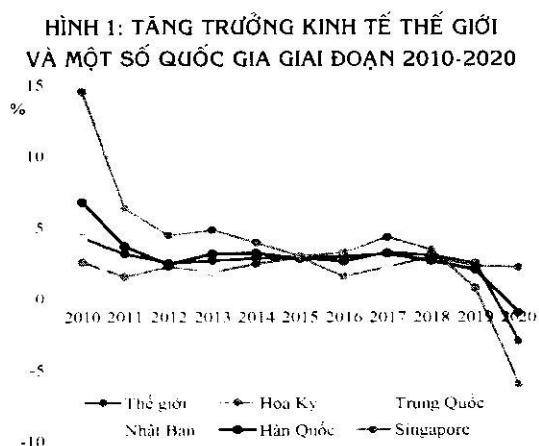
Tăng trưởng kinh tế toàn cầu giai đoạn 2015-2019 nhìn chung đang có những triển vọng khả quan, thì đến đầu năm 2020, đại dịch Covid-19 xuất hiện, lan rộng và tác động xấu đến tăng trưởng của tất cả các nền kinh tế trên toàn thế giới. Dịch Covid-19 làm đứt gãy các chuỗi cung ứng, thu hẹp cả tổng cung và tổng cầu, gia tăng rủi ro tài chính, đưa kinh tế thế giới vào vòng suy giảm. Tuy nhiên, các tổ chức quốc tế vẫn lạc quan đưa ra các dự báo rằng, tăng trưởng kinh tế toàn cầu giai đoạn 2021-2025 sẽ dần dần phục hồi với điều kiện các chính phủ phải hành động nhanh chóng và mạnh mẽ để vượt qua đại dịch Covid-19.

KINH TẾ THẾ GIỚI GIAI ĐOẠN 2015-2020

Giai đoạn 2015-2019, kinh tế thế giới có chuyển biến mới, phục hồi mạnh kể từ sau khủng hoảng kinh tế các năm 2008-2009. Sự phục hồi kinh tế của các quốc gia hàng đầu như: Mỹ, Nhật Bản và nhiều quốc gia mới nổi là tiền đề kích thích nền kinh tế toàn cầu tăng trưởng. Tuy nhiên, bước sang năm 2020, đa số các quốc gia lớn trên thế giới có sự suy giảm tăng trưởng, có những nước ở mức xấp xỉ 8%-10%. Trong khi đó, còn khá ít nền kinh tế khác có tăng trưởng dương trong năm 2020 này, trong số ít đó có Trung Quốc và Việt Nam (Zhou, 2021). Đối với kinh tế Mỹ, thị trường chứng khoán đã phát triển, tăng điểm mạnh, chỉ số S&P 500 đã lập đỉnh vào năm 2020 và được dự báo sẽ còn tiếp tục tăng. Một số công ty công nghệ lớn của Mỹ gồm: Amazon, Apple, Facebook, Google và Microsoft, đã vượt qua khủng hoảng để vươn tới đỉnh cao của sự phát triển. Theo đánh giá của Henderson và Platt (2020), trong quý II năm 2020, doanh thu của Amazon đã tăng thêm 40% so với quý II năm 2019, đạt mức 88,9 tỷ USD. Cũng trong quý II năm 2020, doanh thu

của nhánh tạp hóa của Amazon tăng gấp 3 lần do lệnh phong tỏa tác động đến phần đông dân số thế giới, điều này làm cho mọi người có nhu cầu mua sắm qua mạng nhiều hơn. Giá cổ phiếu của Công ty dịch vụ video trực tuyến Netflix tăng 200%, trong khi giá cổ phiếu của Công ty xe điện Tesla tăng gấp 10 lần. Ngược lại, một số công ty thuộc các lĩnh vực bị ảnh hưởng mạnh mẽ bởi đại dịch Covid-19, như: ngành vận tải hàng không, ngành dệt may, ngành tổ chức sự kiện và ngành dịch vụ ăn uống (Henderson và Platt, 2020).

Hình 1 đánh giá mức độ tăng trưởng của kinh tế toàn cầu nói chung và một số quốc gia tiêu biểu trên

^{*} TS., Viện Đào tạo sau đại học, Trường Đại học Thủ Dầu Một

^{**} TS., Khoa Kinh tế, Trường Đại học Thủ Dầu Một

¹ Nghiên cứu này được tài trợ bởi Trường Đại học Thủ Dầu Một trong Dự án mã số DA.21.1-001

thế giới và trong khu vực, gồm: Mỹ, Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc và Singapore giai đoạn 2010-2020. Cụ thể, Hình 1 cho thấy:

Kinh tế toàn cầu: Tăng trưởng kinh tế thế giới năm 2010 ở mức 4,30% và liên tục giảm về mức 2,88% năm 2015. Tăng trưởng kinh tế toàn cầu giảm tiếp vào năm 2016, nhưng bật tăng trở lại trong năm 2017 ở mức 3,26%, sau đó lại giảm dần trong 2 năm tiếp theo. Trong các báo cáo chính thức của hầu hết các tổ chức quốc tế đều tỏ thái độ bi quan về triển vọng tăng trưởng kinh tế thế giới trong năm 2020, trong bối cảnh chịu tác động của đại dịch Covid-19, thực tế tăng trưởng kinh tế toàn cầu năm 2020 không đạt được kế hoạch dự kiến. Theo Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF) (2021), nền kinh tế thế giới có thể phải đối mặt với một cuộc khủng hoảng tài chính tồi tệ nhất kể từ sau cuộc đại suy thoái kinh tế diễn ra ở những năm 30 của thế kỷ XX và có thể tăng trưởng ở mức âm 3,5% trong năm 2020 này, nhưng năm 2021 và 2022, kinh tế thế giới sẽ dần hồi phục ở mức 5,5% và 4,2% về tăng trưởng GDP.

Kinh tế Mỹ: Tăng trưởng kinh tế Mỹ năm 2014 ở mức 2,88%, mức tốt nhất kể từ năm 2005, nhưng đã tăng giảm đáng kể vào năm 2016, chỉ đạt 2,07%, với nền kinh tế ghi nhận thành tích yếu nhất kể từ cuộc suy thoái. Tốc độ tăng trưởng của kinh tế Mỹ trong năm 2016 gần tương đương với tốc độ tăng trưởng trung bình của nước này trong lịch sử. Nền kinh tế năm 2017 đạt mức tăng trưởng 2,7%, với tốc độ cao hơn một chút so với tốc độ tăng trưởng năm 2016 trong bối cảnh đầu tư kinh doanh vào lĩnh vực nhà ở được phục hồi trong năm 2017. Nền kinh tế Mỹ tiếp tục đà tăng trưởng chậm trong năm 2017 và năm 2018.

Cụ thể, trong năm 2018, nền kinh tế Mỹ tăng trưởng với tốc độ 2,92%, tốc độ cao nhất trong các năm kể từ năm 2005, với sản lượng tăng 560 tỷ USD trong cả năm 2018. Trong năm 2019, tăng trưởng kinh tế khớp chính xác hoặc vượt mức dự báo của Chính quyền một cách suýt soát, vượt trội so với dự báo đồng thuận trong quá trình này. Tổng đầu tư trong nước của tư nhân, chỉ 17% GDP vào đầu năm, đã chiếm 36% mức tăng trưởng GDP thực tế năm 2018. Đầu tư thực tế vào các sản phẩm sở hữu trí tuệ, tăng 10,8% và tăng với tốc độ nhanh nhất kể từ năm 1999. So với năm 2018, tuy tăng trưởng kinh tế của năm 2019 giảm nhẹ xuống mức 2,33%, nhưng đây cũng là một mức tăng trưởng đáng kể. Mặc dù các nhà phân tích đánh giá rộng rãi mức tăng trưởng 2,3% hàng năm của năm 2019 là khả quan, đáng lưu ý là khi nền kinh tế hiện đã bước sang năm thứ 10 mở rộng, tốc độ tăng trưởng năm ngoái vẫn là chậm nhất từ khi Tổng thống Trump nhậm chức hứa hẹn tăng trưởng hàng năm vượt quá 3%, thực tế năm 2018 là năm kinh tế Mỹ tăng trưởng tốt, mở rộng ở mức 2,92%.

Kinh tế Mỹ được dự báo sẽ chậm lại hơn nữa vào năm 2020 và một số năm tiếp theo, theo Văn phòng Ngân sách Quốc hội (CBO) dự báo tốc độ tăng trưởng 2,2% trong năm 2020 và trung bình 1,7% vào năm 2021 và 2022. Trong khi đó, Ủy ban Thị trường Mở

Liên bang dự báo rằng, nền kinh tế sẽ chỉ đạt mức tăng trưởng 2% vào năm 2020 trước khi giảm xuống mức trung bình dài hạn là 1,9% (Furman và cộng sự, 2015). Tuy nhiên, đại dịch Covid-19 xảy ra làm tăng trưởng kinh tế Mỹ âm 3,5% và thấp nhất kể từ Chiến tranh thế giới thứ 2 và khủng hoảng tài chính năm 2009, dự báo cần một vài năm nền kinh tế Mỹ mới khôi phục hoàn toàn (Harriet Torry, 2021).

Kinh tế Trung Quốc: Tốc độ tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc trong năm 2015 là 7,04%, thấp hơn so với tốc độ tăng trưởng bình quân 7,69% trong giai đoạn từ năm 2010 đến năm 2015. Các năm tiếp theo, tốc độ tăng trưởng của kinh tế Trung Quốc giảm xuống mức thấp hơn 7%. Kinh tế Trung Quốc năm 2019 đã có tốc độ tăng trưởng thấp nhất trong 30 năm kể từ khi thực hiện chính sách đổi mới kinh tế năm 1977 do sự suy giảm của nhu cầu trong nước và những hậu quả để lại của cuộc chiến tranh thương mại Mỹ - Trung. Năm 2019, tăng trưởng kinh tế Trung Quốc ở mức 6,11%, giảm so với mức 6,75% của năm 2018. Động lực tăng trưởng của kinh tế Trung Quốc nói chung vẫn đảm bảo ổn định trong năm 2019 và được cho là vẫn duy trì tốc độ này trong năm 2020. Mặc dù bị tác động của đại dịch Covid-19 và tăng trưởng kinh tế âm ở quý I/2020, nhưng kinh tế Trung Quốc đã hồi phục vào các quý tiếp theo, vẫn đảm bảo tăng trưởng 2,30% năm 2020 và là một trong số ít nền kinh tế duy trì được tăng trưởng dương, trong bối cảnh tăng trưởng kinh tế của khu vực Eurozone tăng trưởng âm 7,6% (Jonathan Cheng, 2021).

Kinh tế Nhật Bản: Kinh tế Nhật Bản vẫn nằm trong giai đoạn tăng trưởng suy thoái, tăng trưởng chưa ổn định và chưa giữ được nhịp độ tăng trưởng. Tốc độ tăng trưởng của kinh tế Nhật Bản năm 2015 là 1,22%, nhờ một số biện pháp cải tổ cấu trúc của Chính phủ. Tuy nhiên, sang năm 2016, con số này giảm xuống chỉ còn 0,52%, nhưng ngay sau đó đã tăng mạnh lên mức 2,17% trong năm 2017. Tuy nhiên, sang năm 2018, tăng trưởng kinh tế giảm sâu xuống mức 0,32%. Năm 2019, kinh tế Nhật Bản phục hồi so với năm trước, đạt mức tăng trưởng 0,65%. Tăng trưởng kinh tế Nhật Bản trong bối cảnh đại dịch Covid-19 đã suy giảm mạnh, tăng trưởng âm 4,8%. Điều này cho thấy, Nhật Bản đã ở tình trạng suy

thoái trước khi đại dịch Covid-19 bùng phát, phải đợi nhiều năm nữa kinh tế Nhật Bản mới tìm lại được mức trước khi có dịch Covid-19 (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2021).

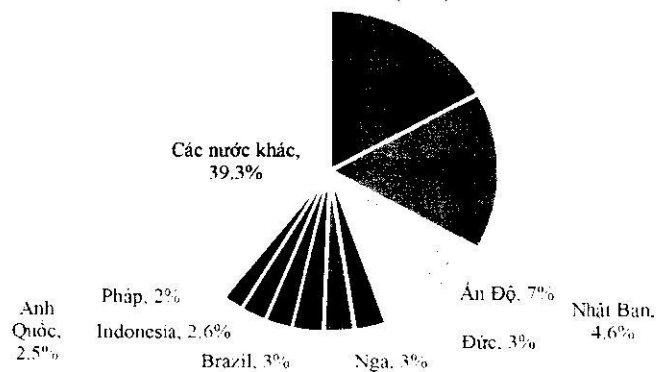
Kinh tế Hàn Quốc: Tăng trưởng kinh tế của nước này trong năm 2015 chỉ đạt mức 2,81% - mức tăng trưởng thấp nhất kể từ năm 2012. Tốc độ tăng trưởng này thấp hơn mức 3,2% của năm 2014, 2,95% và 3,16% lần lượt của các năm 2016 và 2017. Các năm tiếp theo là 2018 và 2019, tăng trưởng kinh tế Hàn Quốc giảm so với các năm trước, trừ năm 2012. Trong tình huống đại dịch Covid-19 bùng phát, tăng trưởng kinh tế Hàn Quốc cũng tăng trưởng âm, giống như các nền kinh tế khác, đó là: Nhật Bản, Mỹ và một số quốc gia châu Âu (IMF, 2020).

Kinh tế Singapore: Tăng trưởng kinh tế của Singapore trong năm 2015 chỉ đạt mức 2,99% - mức tăng trưởng thấp nhất của kinh tế Singapore trong giai đoạn 2011-2019. Trong hai năm tiếp theo (2016 và 2017), mức tăng trưởng kinh tế của Singapore tăng dần đều đạt mức lần lượt là 3,24% và 4,34%. Do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19, kinh tế Singapore bị ảnh hưởng nghiêm trọng, theo đó, tăng trưởng kinh tế giảm xuống -5,4% trong năm 2020.

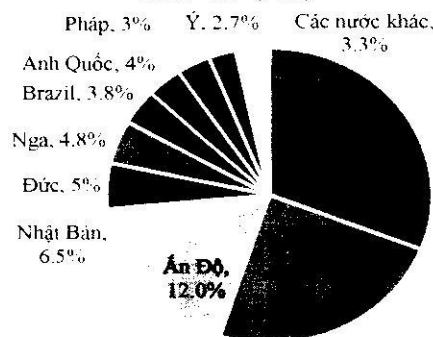
Về quy mô nền kinh tế thế giới, có một số thay đổi qua các năm, sau đây là một số phân tích chuyên sâu của các nước, thể hiện qua Hình 2, Hình 3. Theo Hình 2, thì 10 nền kinh tế lớn nhất trong năm 2015 về tổng GDP được tính theo sức mua tương đương (PPP) là: Trung Quốc, Mỹ, Nhật Bản, Ấn Độ, Đức, Nga, Brazil, Indonesia, Anh và Pháp. Trong đó, Trung Quốc vươn lên trở thành quốc gia có kinh tế đứng đầu thế giới vào năm 2015 với 17%, cao hơn Mỹ, quốc gia đứng ở vị trí thứ hai là 1%. Năm 2015, Indonesia là quốc gia mới xuất hiện trong nhóm 10 nền kinh tế mạnh nhất, thay vị trí của Ý. Trong năm 2015, nền kinh tế Indonesia có động lực tăng trưởng mạnh, hứa hẹn trở thành nền kinh tế "ngàn tỷ đô" đầu tiên Đông Nam Á.

Trong bối cảnh đại dịch Covid-19, kinh tế thế giới đã rơi vào sự suy thoái tăng trưởng, theo IMF (2020), kinh tế toàn cầu suy giảm 4,3% trong năm 2020, dự báo năm 2021 kinh tế toàn cầu sẽ tăng trưởng dương, đồng thời tiến độ tiêm vắc xin tại các quốc gia sẽ cải thiện tăng trưởng tại chính quốc gia đó. Trong đó, IMF (2020) đánh giá, sự hồi phục tăng trưởng của

HÌNH 2: QUY MÔ NỀN KINH TẾ TOÀN CẦU NĂM 2015 TÍNH THEO GDP (PPP)

HÌNH 3: QUY MÔ NỀN KINH TẾ TOÀN CẦU NĂM 2019 TÍNH THEO GDP (PPP)

quốc gia mới nổi nhanh hơn các quốc gia phát triển. Dịch bệnh đạt đỉnh điểm ở Trung Quốc vào quý I/2020 đã làm cho kinh tế Trung Quốc tăng trưởng âm 6,8% kể từ khi nước này mở cửa hoạt động kinh tế và ngoại thương. Tuy nhiên, bắt đầu từ quý II/2020 trở đi, kinh tế Trung Quốc có sự phục hồi khá nhanh chóng và đi ngược lại so với nhiều quốc gia khác tại châu Âu và Hoa Kỳ. Kết thúc năm tài chính, kinh tế Trung Quốc vẫn duy trì tăng trưởng 2,3% năm 2020, trong khi kinh tế Hoa Kỳ, Nhật Bản, châu Âu và nhiều khu vực khác cần thời gian lâu hơn để phục hồi.

MỘT SỐ DỰ BÁO KINH TẾ THẾ GIỚI TRONG GIAI ĐOẠN 2021-2025

Theo IMF (2021), tăng trưởng chung của kinh tế thế giới dự báo được duy trì ở mức 5,5% năm 2021 và ở mức 4,6% năm 2022, đà tăng trưởng này tiếp tục duy trì bền vững tới năm 2025, do sự hồi phục của ngành sản xuất, tiêu dùng, ngành hàng không và du lịch. Đồng thời, IMF (2021) cũng dự báo, tăng trưởng kinh tế được hồi phục ở hầu hết các quốc gia.

CBO (2020) đưa ra các dự báo rằng, tăng trưởng kinh tế Mỹ trong giai đoạn 2021-2025 sẽ dần dần phục hồi. Dự báo triển vọng sẽ tăng trưởng 5,1% trong năm 2021. Tỷ lệ thất nghiệp được dự báo sẽ giảm nhanh kể từ năm 2021 trở đi. Dự đoán, đến năm 2025, GDP thực tế về cơ bản đạt mức dài hạn so với

GDP tiềm năng (sản lượng bền vững tối đa của nền kinh tế) và tăng trưởng với tốc độ tương đương với GDP tiềm năng sau đó.

Đối với kinh tế Trung Quốc được dự báo tăng trưởng 8%-9% trong năm 2021, sản xuất sẽ dần hồi phục trong giai đoạn 2021-2025, nhờ đại dịch Covid-19, quy mô nền kinh tế theo GDP hiện hành của Trung Quốc sẽ bắt kịp Mỹ (Laura He, 2021). Trong khi đó, tăng trưởng kinh tế Nhật Bản dự đoán hồi phục mạnh trong năm 2021 ở mức 4% (Nikkei, 2022).

Với điều kiện các tác động của đợt bùng phát đại dịch Covid-19 giảm dần như giả định, tăng trưởng GDP toàn cầu có thể phục hồi lên trên 4% vào năm 2021 (Henderson và Platt, 2020). Để đạt được kết quả này, Chính phủ các nước cần hành động nhanh chóng và mạnh mẽ để vượt qua đại dịch Covid-19 và tác động kinh tế của nó. Trong đó, các chính phủ cần đảm bảo các biện pháp y tế công cộng hiệu quả và có nguồn lực tốt để ngăn ngừa nhiễm bệnh và lây lan, thực hiện các chính sách có mục tiêu tốt để hỗ trợ các hệ thống chăm sóc sức khỏe và người lao động, bảo vệ thu nhập của các nhóm xã hội và doanh nghiệp dễ bị tổn thương trong thời kỳ virus bùng phát. Các chính sách điều hành kinh tế vĩ mô có thể giúp khôi phục niềm tin và hỗ trợ phục hồi nhu cầu vì virus dễ bùng phát, nhưng không thể bù đắp những gián đoạn ngay lập tức do quy định đóng cửa và hạn chế đi lại. Nếu

thực hiện được việc hạn chế rủi ro, trong khi tăng trưởng dường như yếu hơn nhiều ở một thời gian dài, thì các hành động đa phương phối hợp để đảm bảo các chính sách y tế, ngăn chặn và giảm thiểu hiệu quả các biện pháp, hỗ trợ các nền kinh tế thu nhập thấp và cùng tăng chi tiêu tài khóa sẽ là phương tiện hữu hiệu để khôi phục niềm tin và hỗ trợ thu nhập.

Cũng như tăng trưởng kinh tế nói chung, ngành du lịch cũng sụt giảm mạnh trong đại dịch Covid-19 và để phục hồi cần một khoảng thời gian nhất định. Tương lai mang đến những cơ hội to lớn cho ngành du lịch giữ vai trò trung tâm trong chương trình nghị sự chính trị và kinh tế, thể hiện sự đóng góp của ngành du lịch vào tăng trưởng kinh tế và phát triển. Du lịch triển vọng sẽ là ngành dẫn đầu giúp tăng trưởng kinh tế, tiến bộ xã hội và môi trường bền vững. Để biến điều này thành hiện thực, chính phủ mỗi quốc gia cần ưu tiên phát triển du lịch trong quyết định chính sách quốc gia, thúc đẩy cạnh tranh kinh doanh, tăng cường hợp tác giữa khu vực công và tư nhân. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Congressional Budget Office - CBO (2020). *Economy*, access to <https://www.cbo.gov/topics/economy>
2. Furman, J. et al (2015). *The 2015 Economic Report of the President*, access to <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2015/02/19/2015-economic-report-president>
3. Harriet Torry (2021). *U.S. Economy Shrank in 2020 Despite Fourth-Quarter Growth*, access to <https://www.wsj.com/articles/us-gdp-economic-growth-fourth-quarter-2020-11611802382>
4. Henderson, R., and Platt, E. (2020). *'K-shaped' stock recovery widens gap between winners and losers*, access to <https://www.ft.com/content/680d9605-f112-4ea5-a5af-3b9138b5bf07>
5. IMF (2020). *At a glance*, access to <https://www.imf.org/en/Countries/KOR>
6. IMF (2021). *World Economic Outlook Update - Policy Support and Vaccines Expected to Lift Activity*
7. Jonathan Cheng (2021). *China Is the Only Major Economy to Report Economic Growth for 2020*, access to <https://www.wsj.com/articles/china-is-the-only-major-economy-to-report-economic-growth-for-2020-11610936187>
8. Laura He (2021). *China's economy grows by a record 18.3% in the first quarter*, access to <https://edition.cnn.com/2021/04/15/economy/china-ql-gdp-record-intl-hnk/index.html>
9. MTI (2021). *MTI Maintains 2021 GDP Growth Forecast at "4.0 to 6.0 Per Cent"*, access to https://www.mti.gov.sg/Newsroom/Press-Releases/2021/02/MTI-Maintains-2021-GDP-Growth-Forecast-at-4_0-to-6_0-Per-Cent#:~:text=6.0%20Per%20Cent%22-.MTI%20Maintains%202021%20GDP%20Growth%20Forecast%20at%20%224.0%20to%206.0,15%20February%202021.&text=On%20a%20quarter%20Don%20Dquarter.recorded%20in%20the%20previous%20quarter
10. Ministry of Foreign Affairs of Japan (2021). *Japanese Economy*, access to <https://www.mofa.go.jp/policy/economy/japan/index.html>
11. Nikkei (2020). *Japan raises 2021 GDP forecast to around 4% growth*, access to <https://asia.nikkei.com/Economy/Japan-raises-2021-GDP-forecast-to-around-4-growth>
12. Zhou, O. (2021). *China's 2020 GDP rises 2.3%, robust economic growth expected in 2021*, access to <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/011821-chinas-2020-gdp-rises-23-robust-economic-growth-expected-in-2021>